
2

Vragenuur: Vragen Wilders

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 12.3 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Wilders aan de minister voor Klimaat en Energie over **het bericht "Bijna helft Nederlanders zet verwarming uit om hoge kosten"**.

De voorzitter:

Aan de orde is het mondelinge vragenuur. Ik heet de mensen op de publieke tribune en de mensen die thuis kijken van harte welkom. Ik heet de minister voor Klimaat en Energie van harte welkom en ik geef het woord aan de heer Wilders van de PVV om zijn mondelinge vraag te stellen over het bericht "Bijna helft Nederlanders zet verwarming uit om hoge kosten". Het woord is aan de heer Wilders, PVV.

De heer Wilders (PVV):

Mevrouw de voorzitter. Het is ijskoud in Nederland. De eerste sneeuw is al gevallen. Het is ijskoud in miljoenen huizen. Meer dan de helft van de Nederlanders durft de verwarming niet aan te zetten. De kachel blijft uit en de winter is nog niet eens begonnen. Mensen zetten hun verwarming niet aan omdat ze het niet kunnen betalen en de rekening vrezende. Ze krijgen amper hulp van dit kabinet. Een schamele €190 nu en pas volgend jaar een prijsplafond dat ver onder de maat is en er al lang had moeten zijn.

Voorzitter. Dit kabinet leeft losgezongen van de werkelijkheid. Ze moeten zich kapot schamen dat ze de basisbehoeften als een warm huis en een volle tas met boodschappen niet meer kunnen garanderen voor de gewone Nederlanders. We lijken wel een derdewereldland. En ondertussen worden asielzoekers hier massaal gepamperd met gratis onderdak, gratis verwarming, gratis zorg, gratis eten. Alles is gratis voor ze. Wat zijn dat voor een prioriteiten?

Voorzitter. Ik ga iedere week met collega's naar mensen in het land toe die het niet meer redden, die hun energierekening en boodschappen niet meer kunnen betalen. Wij proberen ze een beetje te helpen door volle boodschappentassen voor ze mee te nemen. Maar het is met geen pen te beschrijven wat je dan tegenkomt. Mensen met jassen aan in huis, in ijskoude huizen en met lege koelkasten, met kinderen die verkleumen van de kou. Ze hebben tranen in hun ogen van onmacht en pijn. Ik vraag het kabinet deze mensen financieel te helpen. Er is geld genoeg, als je het maar goed gebruikt. Dus kap nou even met die gratis miljarden voor klimaatbeleid en asielzoekers. Dit is Nederland, mevrouw de voorzitter, en onze mensen verdienen als eerste uw hulp, meneer de minister.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Wilders. Het woord is aan de minister.

Minister Jetten:

Dank u wel, voorzitter. Uiteraard heb ik veel begrip voor de zorgen over de hoge energierekening die de heer Wilders hier verwoordt. Heel veel Nederlanders hebben daar natuurlijk mee te maken. Ik zou graag een klein stapje terug willen doen, want wat is nou de oorzaak van de energiecrisis waar we in zitten? Dat is de oorlog van Rusland in Oekraïne. Rusland zet gas als strategisch wapen in. Voor de oorlog kwam nog zo'n 40% van het gas in Europa uit de Russische Federatie. Dat neemt nu heel snel af richting nul.

Energie besparen is daarom noodzakelijk om zo snel mogelijk onafhankelijk te worden van dat Russische gas. Dat is een oproep die breed door deze Kamer wordt gedeeld. Daarom zijn we al eerder dit jaar begonnen met een oproep aan mensen om energie te besparen met de campagne Zet ook de knop om. Dat is de snelste manier om je energierekening te verlagen en op die manier een steentje bij te dragen aan de leveringszekerheid in Nederland. Dat heeft ook effect gehad, want nergens in Europa is er in het afgelopen jaar zo veel gas bespaard als hier in Nederland.

Maar niet iedereen kan besparen. Een groep mensen heeft echt grote problemen met het betalen van hun hoge energierekening. Er is ook een groep mensen die al niet of nauwelijks in staat is om te besparen, omdat ze al veel langer die thermostaat laag hadden staan omdat ze gewoon breder dan alleen hun energierekening worstelen met hoge kosten en hun koopkracht.

Het kabinet heeft op verschillende manieren proberen tegemoet te komen aan die zorgen door op Prinsjesdag een pakket van 17 miljard euro te presenteren met onder andere verhoging van het minimumloon, verhoging van de zorgtoeslag en ook dit jaar al maatregelen als een extra energietoeslag voor lage inkomens, een verlaging van energiebelasting in 2022 en twee keer €190 in november en december om mensen tegemoet te komen in die kosten.

Voorzitter. De belangrijkste maatregel is het prijsplafond voor gas, elektriciteit en warmte, dat ingaat op 1 januari aanstaande. Tot een bepaald verbruik betalen mensen een maximumprijs. Voor ongeveer 60% van de huishoudens geldt dat zij dankzij dat prijsplafond straks met hun volledige gebruik onder dat plafond komen te vallen. Dat is eigenlijk de beste route naar meer rust en zekerheid ten aanzien van de energierekening. Ik verwacht ook binnen een aantal dagen samen met de staatssecretaris van Financiën antwoord te kunnen geven op de motie-Kops, waarin werd gevraagd hoe we ook mensen met een blokaansluiting een financiële tegemoetkoming gaan geven in 2023.

Voorzitter. Door deze maatregelen wordt het aantal huishoudens met een risico op betalingsproblemen gehalveerd, van 1 miljoen naar 430.000 huishoudens. Daarnaast hebben we nog een aangescherpt afsluitbeleid en komt er een apart noodfonds van de minister voor Armoede en Participatie, om waar nodig ook nog gericht mensen te ondersteunen.

De heer Wilders (PVV):

Dit kabinet snapt de dramatische situatie waar miljoenen mensen in Nederland nu in zitten, totaal niet. Uit de antwoorden van de minister blijkt dat hij geen idee heeft — hij gaat

er ook niet op in — van het leed in de Nederlandse huiskamers. Ik neem aan dat deze minister zelf geen problemen heeft met het betalen van zijn eigen energierekeningen, want hij verdient heel veel geld. Ik ga er ook van uit dat we bij hem thuis geen lege koelkast aantreffen. Ook vermoed ik dat het in zijn woonkamer geen 15 graden zal zijn, zoals bij heel veel mensen thuis wel het geval is, maar behaaglijk warm. Hij vliegt in zijn functie als minister ook naar de klimaatop in het zonnige Egypte om daar een miljardenfonds in Afrika op te richten, maar ondertussen laat hij zijn eigen volk letterlijk en figuurlijk in de kou staan. Het tegengaan van de opwarming van de aarde vindt hij belangrijker dan het tegengaan van de vrieskou in de Nederlandse huiskamers. Hij heeft er ook geen idee van hoeveel erger het nog allemaal gaat worden in de komende weken, laat staan maanden. Mensen zullen in nog veel grotere problemen komen: ouderen, gezinnen, kinderen.

Voorzitter. Dit is het kabinet van de kilte, van de kou, van de armoede. Het kiest er bewust voor miljoenen Nederlanders financieel de afgrond in te werken. Dat prijsplafond van u, meneer de minister, is niet genoeg en het komt ook te laat. Doe meer! Maak van die €190 energietegemoetkoming €1.000 per huishouden en betaal die meteen uit. Zet meteen de btw op energie op 0%. Doe dat ook met boodschappen. Schaf het eigen risico in de zorg af. Verlaag de huren. Help onze mensen! Het is uw taak om onze mensen te helpen. Betaal dat allemaal maar uit die 100 miljard euro die nu in het Klimaat- en stikstoffonds zit, en uit het invoeren van een asielstop.

Voorzitter. Het is onacceptabel dat wij de hele wereld helpen en onze eigen mensen in de kou laten staan.

Minister Jetten:

Voorzitter. De heer Wilders als Kamerlid en ik als minister hebben allebei een riant salaris, dus we doen dit inderdaad niet voor onszelf. We doen dit voor de mensen in Nederland die heel veel moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen en die door deze energiecrisis en de stijgende kosten grote zorgen hebben over hun eigen financiële situatie. De heer Wilders heeft niet heel goed naar mijn antwoord geluisterd, want ik heb hem net al uitgelegd dat we een pakket van 17 miljard hebben met daarbovenop nog een prijsplafond dat mensen rust en zekerheid geeft. We gaan niet alleen maar via de energierekening de koopkrachtproblemen oplossen. We kunnen via de energierekening voor meer rust en voorspelbaarheid zorgen ten aanzien van de kosten die mensen voor energie moeten maken, maar daarnaast zijn we ook bezig met de zorgtoeslag, met het verhogen van het minimumloon en daarmee in de breedte met het versterken van de koopkracht van Nederlandse huishoudens.

Het is natuurlijk heel goed om te horen dat ook de PVV-fractie initiatieven neemt om mensen thuis te bezoeken en mensen te voorzien in boodschappen die nodig zijn. Je ziet dat soort initiatieven in het hele land ontstaan. Er zijn ook veel mensen die hun twee keer €190 nu doneren aan gezinnen die dat bedrag wel kunnen gebruiken, of aan de voedselbank. Maar onder de streep wil je natuurlijk dat dat soort initiatieven op een gegeven moment steeds minder nodig zijn en dat we onze huishoudens via de ondersteuning vanuit de overheid al een fatsoenlijk bestaansminimum geven. Daar zet het kabinet zich ook voor in.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Er is een aantal vervolgvragen. Graag kort en krachtig. Allereerst mevrouw Marijnissen, SP.

Mevrouw Marijnissen (SP):

Er is zo veel geld in Nederland. Grote bedrijven maakten nog nooit zo veel winst als nu. Er waren nog nooit zo veel rijken en ze waren nog nooit zo rijk als nu. De overheid krijgt miljarden extra binnen door de hoge prijzen. Hoe kan deze minister dan in vredesnaam accepteren dat mensen uren in de rij staan bij de voedselbank, zoals we dit weekend zagen? Hoe kan deze minister accepteren dat de helft van Nederland gewoon benauwd is, bang is om de verwarming aan te zetten?

Minister Jetten:

Allereerst, de groep die het hardst wordt geraakt, moet je ook het meest helpen. Dat gebeurt niet alleen op korte termijn met het prijsplafond, maar ook door er bijvoorbeeld via het Nationaal Isolatieprogramma voor te zorgen dat we juist die slechtste woningen, waar de mensen met de laagste inkomens vaak zitten, het snelst worden verduurzaamd, zodat deze mensen een prettig leefklimaat hebben met een veel lagere energierekening. Daar richt de minister voor Volkshuisvesting zich ook op, samen met gemeentes en woningcorporaties die hier massaal mee bezig zijn. Op korte termijn moet je mensen dan financieel tegemoetkomen. Dat doen we met de twee keer €190, het prijsplafond, die regeling voor blokaansluitingen en een extra energietoeslag voor laagste inkomens dit jaar. Dat doen we om de pijn van deze energiecrisis zo veel mogelijk te verzachten.

Ik wil wel ook het beeld wegnemen dat energie besparen an sich iets slechts is. Dat is het niet. Kijk, een groep mensen in Nederland is al langer bezig met energie besparen en kan eigenlijk de thermostaat niet nog heel veel meer naar beneden zetten. Maar heel veel Nederlanders hebben dit jaar pas ontdekt dat die thermostaat een paar graden naar beneden kan, dat je dan nog steeds een prettig leefklimaat in je woning hebt en dat je daarmee niet alleen je eigen energierekening verlaagt, maar ook helpt de energieleveringszekerheid voor heel Nederland te versterken.

Mevrouw Marijnissen (SP):

Ik vind dit zo pijnlijk. We kennen dit D66-verhaal en de campagne "zet de knop om", of weet ik veel hoe het allemaal heet, nu wel. U gaat toch totaal voorbij aan het punt dat ik maak en aan waarom wij hier staan, namelijk dat heel veel mensen in Nederland die knop helemaal niet kunnen omzetten, omdat de verwarming überhaupt niet aangaat? Dus kom dan niet aan met uw besparingsregels. We weten nota bene dat juist de mensen met de laagste inkomens al het meest besparen en er het minst van profiteren. Het is dus onzin. Maar mijn vraag is: hoe kunt u, terwijl er zo veel geld is in Nederland, accepteren dat — ik noemde het net op — het Rode Kruis voedselpakketten moet uitdelen en dat mensen bang zijn om hun verwarming aan te zetten? Dan faalt u toch als kabinet?

Minister Jetten:

Ik heb net ook al aangegeven dat we veel meer doen dan alleen het prijsplafond invoeren en dat we veel meer doen dan alleen die twee keer €190 uitkeren. Er zit in het Prinsjesdagpakket een pakket van vele miljarden om de koopkracht in de breedte te ondersteunen. Dat pakket is er juist ook op gericht om de mensen met de laagste inkomens en de lage middeninkomens het komende jaar het meest te ondersteunen in die koopkracht, zodat we dit soort beelden voorkomen. Natuurlijk wil je niet in een rijk land wonen waar mensen massaal in de rij moeten staan voor de voedselbanken. Dat vraagt dus ook een hele stevige inzet, die veel breder is dan alleen de inzet vanuit de portefeuille Energie, om dat soort armoede te bestrijden. Daar zijn we ook volop mee bezig.

De heer Nijboer (PvdA):

Ik was het eens met de vragen van mevrouw Marijnissen. Ik heb haar ook nooit horen zeggen dat verduurzamingsmaatregelen slecht zijn. Maar ik heb een ander probleem. Dat zijn namelijk de sportclubs. Die gaan ten onder. De voetbalverenigingen en de tennisclubs gaan echt ten onder. Minister Helder was wel helder, want ze zei: we kunnen niet alles. Maar dat is echt onder de maat en onacceptabel. Ik vraag de minister voor Klimaat en Energie of hij het met de PvdA en anderen in de Kamer eens is dat er echt een noodplan voor de sportclubs moet komen, want die halen het anders volgend jaar niet. Dat is voor onze samenleving onacceptabel.

Minister Jetten:

Het kabinet heeft naar aanleiding van verschillende Kamermoties die zijn aangenomen bij zowel de Algemene Politieke Beschouwingen als bij de Algemene Financiële Beschouwingen eigenlijk in de breedte gekeken naar hoe het gerichtere ondersteuning kan leveren bovenop of naast het prijsplafond dat het invoert en de TEK-regeling voor ondernemers. Er is ook in de Najaarsnota extra geld voor sportclubs uitgetrokken. Daarmee zijn niet alle problemen van sportclubs opgelost. Dat erken ik ook richting de heer Nijboer. Maar dit is de regeling die minister Helder voor Sport heeft uitgewerkt naar aanleiding van die Kamermoties.

De heer Jansen (FVD):

De minister schetst een scenario alsof dit ons allemaal is overkomen en alsof we dit niet hadden kunnen zien aankomen. Het kabinet heeft er zelf voor gekozen om Groningen te sluiten. Dat is een onderwerp dat nu buiten beschouwing wordt gelaten. Maar wij kunnen zelfvoorzienend zijn. We hoeven niet afhankelijk te zijn van Russisch gas. Dan kan ook de verwarming weer aan bij mensen thuis. De minister heeft eerder gezegd: als er echt nood aan de man is, als het echt erop aankomt, dan gaan we dat scenario bekijken. Is met het feit dat nu de helft van de Nederlanders ervoor kiest om in de kou te gaan zitten eindelijk dat punt bereikt en zegt de minister: we gaan die Groningers compenseren, maar we gaan de gaswinning hervatten?

Minister Jetten:

Wij hebben ook aan de Groningers beloofd dat we ons eindelijk aan de belofte aan Groningen gaan houden,

namelijk: veiligheid voor de Groningers op één. Daarom heb ik altijd gezegd: de inzet van Groningenproductie is mogelijk in een geval van acute nood, als er echt extreme schaarste is in Europa en de veiligheid onder druk komt te staan. Dat is op dit moment niet het geval, omdat we massaal maatregelen hebben genomen om de gasleveringszekerheid in Europa ook deze winter voor elkaar te krijgen. Meer Groningenproductie gaat de prijs op de wereldmarkt wat dat betreft niet zó hard verlagen dat dat alle betalingsproblemen oplost. Dus ik vind het eerlijk gezegd ook een vals beeld geven als je aan mensen voorspiegelt dat als we de Groningenproductie opschroeven en de veiligheid van Groningers weer in de weegschaal leggen, we de problemen van deze energiecrisis kunnen oplossen. Dat gaat gewoon niet gebeuren.

De heer Jansen (FVD):

Ja, kijk, die veiligheid kan gegarandeerd worden, hè? Daar zijn gewoon plannen voor. Maar vindt de minister dan niet dat dit al een noodsituatie is? De helft van de mensen moet ervoor kiezen om in de kou te zitten, om de verwarming uit te laten; dat is toch al een noodsituatie?

Minister Jetten:

In Nederland en in heel Europa worden huishoudens en bedrijven geconfronteerd met die heel hoge energieprijzen. Iedereen probeert zich zo goed mogelijk daaraan aan te passen. We proberen met dat prijsplafond mensen zo goed mogelijk tegemoet te komen. Maar het geeft echt een vals beeld als je schetst dat meer Groningenproductie al deze problemen in Nederland en Europa kan oplossen. Dus dat gaan we ook gewoon niet doen. De veiligheid van de Groningers staat nu eindelijk op één in die afwegingen.

De heer Klaver (GroenLinks):

Het klopt helemaal dat er dit jaar heel veel gebeurt, maar dat gebeurde het jaar hiervoor ook al. We zien dat de problemen zich nu alweer opstapelen. We zien nu bijvoorbeeld dat de kosten voor de kinderopvang hard stijgen. Die worden niet gecompenseerd door de overheid. Ik maak me zorgen, vooral over de kinderen. Steeds meer kinderen in dit land groeien namelijk op in armoede. Ik wil eigenlijk de harde toezegging van deze minister, namens het kabinet, dat we mensen gaan helpen met de stijging van de kosten van de kinderopvang.

Minister Jetten:

Die toezegging kan ik hier niet doen. Ik sta hier als minister voor Klimaat en Energie voor een heel specifieke vraag van de heer Wilders in het vragenuur. Dit zit echt op het domein van een van mijn collega's. Ik kan nu niet voor haar spreken. Ik heb het hier namelijk niet met haar over gehad.

Ik ben het wel heel erg met de heer Klaver eens dat de vraag hier is: hoe gaan we deze situatie voor zijn? Daarom heb ik de Kamer vorige week in debatten toegezegd dat we uiterlijk in mei komen met mogelijke opties die we vanaf 2024 kunnen inzetten. Het prijsplafond is bedoeld om de energiekosten in 2023 zo goed mogelijk te compenseren. Je wil daarna eigenlijk een veel gerichtere regeling. Die ligt meer in lijn met de vraag van mevrouw Marijnissen. Je wil namelijk dat het geld vooral ten goede komt aan de gezin-

nen die daar het meest mee geholpen zijn. Dat zijn gezinnen waar energie- en kinderarmoede plaatsvinden. We hebben namelijk in het coalitieakkoord met elkaar afgesproken dat we juist energie- en kinderarmoede willen uitbannen.

De heer Erkens (VVD):

De minister heeft in eerdere debatten aangegeven dat we de komende jaren te maken krijgen met hoge energieprijzen. Volgens mij moeten we het onderliggende probleem oplossen. Dat is het feit dat vraag en aanbod op dit moment niet met elkaar matchen. De minister heeft het over energiebesparing gehad. Ik wil echter ook van hem weten wat hij gaat doen aan de aanbodkant. Ik wil dan ook specifiek van hem horen hoe hij gaat zorgen voor langetermijninkoopcontracten. We hebben gezien dat Duitsland er op dit vlak eentje met Qatar heeft afgesloten. Wat doet de minister op dit moment om ervoor te zorgen dat we de komende drie à vier jaar niet steeds dezelfde discussie over de impact van de hogere energieprijzen met elkaar gaan voeren?

Minister Jetten:

Naast het zo veel mogelijk verlagen van het energieverbruik in Nederland, moet je er ook voor zorgen dat je de Russische fossiele energie kunt vervangen. Je wil zo snel mogelijk door met de energietransitie, zodat er echt duurzame energie is. We weten ook dat we de komende jaren fossiel nog deels met fossiel moeten vervangen.

Ik wil echt een groot compliment maken aan partijen als Gasunie, die ervoor hebben gezorgd dat de importcapaciteit in Nederland op zo'n korte termijn is toegenomen. Dat is zo in de Eemshaven en in Rotterdam. Ik verwacht op korte termijn besluiten te kunnen nemen over verdere uitbreiding van de importcapaciteit, zodat er nog meer inkoopcontracten kunnen worden afgesloten door de partijen die dat al doen in Nederland. Dat zijn veelal particuliere bedrijven, maar in beperkte mate ook staatsdeelnemingen, die ons helpen bij het vullen van de gasopslagen.

Minister Schreinemacher is de laatste tijd bijvoorbeeld al regelmatig op buitenlandse reizen geweest. Daarbij hebben we de handelssamenwerking met landen als Oman verder versterkt, zodat we de energieleveringszekerheid naar Nederland kunnen versterken. Dat zullen we de komende tijd ook blijven doen met andere landen, niet alleen in het Midden-Oosten, maar ook in andere delen van de wereld. Mijn inzet is — daarin wijken we wat af van de Duitsland — dat we ook echt proberen om gecombineerde contracten te maken, dus voor lng op de korte termijn, maar ook zo snel mogelijk voor groene waterstof. Dat gaat ons namelijk echt de langetermijnleveringszekerheid bieden.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Afgelopen weekend was het koud. In slecht geïsoleerde huizen waar de kachel uitbleef, was het ijskoud. In huizen waar de kachel wel aanging, ging er voor meer dan €100 aan aardgas doorheen. De Ombudsman drukte ons en het kabinet afgelopen vrijdag met de neus op de feiten. De energiearmoede in ons land is namelijk enorm. Noordoost-Nederland kleurt rood. 4 miljoen mensen zien geen mogelijkheid om hun huis beter te isoleren.

Een heel groot deel van het geld van het Nationaal Isolatieprogramma gaat naar subsidieregelingen die achteraf worden uitgekeerd. Er gaat ongeveer 1 miljard naar gemeenten om mensen die in de energiearmoede zitten aan de voorkant te helpen. Is de minister bereid om een groter deel van het Nationaal Isolatieprogramma in te zetten voor de gemeenten, die mensen aan de voorkant kunnen bereiken? Die mensen hebben namelijk geen enkele euro over. We moeten hen echt helpen om hun huis te verduurzamen. De energieprijzen zijn namelijk hoog, en die blijven voorlopig ook hoog.

Minister Jetten:

Je wil zo veel mogelijk voorkomen. Je wil voorkomen dat mensen in deze ellendige situatie terechtkomen. Dat doe je simpelweg door huizen te verbeteren, zodat mensen niet zo veel energie hoeven te verbruiken. Ik was gisteren met de minister voor Volkshuisvesting op werkbezoek in Almelo, op uitnodiging van de Twentse gemeente. Ze zijn een specifieke aanpak aan het uitwerken om de 13.000 slechtste woningen in die regio versneld aan te pakken. Ze proberen door alle gebaande paden en regelingen heen te gaan. Ze willen samen met woningcorporaties met een integraal plan komen om de mensen in de slechtste woningen het snelst te kunnen helpen. Ik denk dat dat de goede voorstellen zijn, want daarmee kan ik met de minister voor Volkshuisvesting kijken naar de vraag of we dat Nationaal Isolatieprogramma het meest gericht aan het inzetten zijn of dat het in goede samenwerking met gemeentes nog slimmer kan. We zullen moeten kijken hoe we dan verstandig met dat geld omgaan, maar dit soort initiatieven verdienen wel onze ondersteuning, omdat die waarschijnlijk veel sneller gaan helpen in het terugdringen van de energiearmoede dan wanneer iedereen het voor zichzelf moet gaan doen.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Daar ben ik van overtuigd. Uit het rapport bleek dat er een enorm verschil is tussen de ene gemeente en de andere gemeente. De ene gemeente heeft totaal geen effectief isolatiebeleid, terwijl dat van de andere gemeente heel goed is. Is de minister dan bereid om bijvoorbeeld de vijf beste gemeenten in Nederland ten voorbeeld te stellen aan die andere gemeenten, zodat de komende jaren veel minder mensen in de kou hoeven te zitten? Daar hadden we het eerder over.

Minister Jetten:

We zijn twee dingen aan het doen. Allereerst maken we de aanvragen binnen het Warmtefonds en andere regelingen überhaupt veel makkelijker, zodat mensen niet meer dertien formulieren in hoeven te sturen als ze gewoon aan de slag willen met isoleren. Dat zijn dus verbeteracties die op de korte termijn al kunnen plaatsvinden. Het lijkt me een hele goede suggestie om binnen het kenniscentrum dat we hebben en binnen het Nationaal Isolatieprogramma vooral ook die best practices te delen, zoals ook de FIXbrigades natuurlijk heel snel over het land zijn uitgerold, zodat het goede voorbeeld van Amsterdam door andere gemeentes kon worden opgepakt. Laten we dat dus ook doen bij de meer grootschalige bewegingen rondom isoleren.

De heer **Van Baarle** (DENK):

430.000 huishoudens. Deze minister was net heel erg trots, toen hij aangaf dat dit kabinet zo ongelofelijk veel doet en het aantal huishoudens met betalingsproblemen halveert. Maar dit kabinet zou zich eigenlijk moeten schamen, want het zijn nog steeds 430.000 huishoudens, meer dan 1 miljoen mensen, die afsteveneren op armoede. Dan kan deze minister toch niet volhouden dat dit kabinet voldoende doet? Dan zou deze minister dus eigenlijk die 430.000 huishoudens méér moeten bieden, met extra koopkrachtmaatregelen en met extra middelen voor armoedebestrijding, want we kunnen toch niet accepteren dat we daarop afsteveneren?

Minister **Jetten**:

430.000 is natuurlijk nog altijd veel te veel; dat ben ik helemaal met u eens. 1 miljoen, waar we op afstevenden, was natuurlijk volstrekt onacceptabel. Dus het feit dat we met dit pakket en het prijsplafond dat risico nu in ieder geval kunnen halveren, is volgens mij een teken dat het een verstandige keuze is geweest om dat prijsplafond, ook onder aanmoediging van uw Kamer, in te voeren. Maar juist omdat er dus nog zo'n groep overblijft, moeten we er echt voor zorgen dat we na een jaar met het prijsplafond regelingen kunnen inzetten die veel gericht zijn en juist die onderkant van de inkomensgroepen veel meer ondersteunen, want dat zijn eigenlijk de groepen die ook de meeste ondersteuning nodig hebben. Maar het is ook eerlijk om te zeggen dat we in deze zeer korte tijd niets anders konden doen dan het uitwerken van een generieke regeling als het prijsplafond.

De heer **Van Baarle** (DENK):

Na een jaar. Dus dat betekent dat dit kabinet het gewoon accepteert dat 430.000 huishoudens, meer dan 1 miljoen mensen, volgend jaar afkoersen op armoede. De mensen in dit land moeten het even laten bezinken dat we een regering hebben die het gewoon accepteert dat er volgend jaar 430.000 huishoudens op armoede afsteveneren. Waarom doet u nu niet iets voor die mensen? Waarom laat u die mensen volgend jaar stikken?

De **voorzitter**:

Dank u wel.

De heer **Van Baarle** (DENK):

U bent grondwettelijk verplicht om voor mensen te zorgen en u doet het niet.

Minister **Jetten**:

Door de invoering van het prijsplafond gaan we van 1 miljoen mensen met het risico op betalingsproblemen naar 430.000. Dat is dus nog steeds een risico; het wil niet zeggen dat die zich bij al die mensen voordoen. Maar, zoals ik net ook al aangaf, is het dan wel belangrijk dat we naast het prijsplafond ook andere maatregelen treffen, zoals een aanpassing van de zorgtoeslag en een verbetering van het minimumloon. Maar vanuit alle experts, planbureaus en noem maar op, klinkt ook deze week weer de oproep om de lonen te verbeteren. Dat is niet iets wat alleen de overheid moet doen. Ook het bedrijfsleven moet in deze tijden

de loonpositie van werknemers verbeteren, zodat daarmee ook hun koopkracht wordt ondersteund. Dit kabinet neemt met dit zeer forse pakket echt wel degelijk zijn verantwoordelijkheid om die enorme klappen van de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis te verzachten.

De heer **Kops** (PVV):

Het prijsplafond rammelt aan alle kanten. Het is gewoon niet voldoende. De helft van alle huishoudens komt met hun verbruik boven het plafond uit en gaat daarvoor dus de absolute hoofdprijs betalen. Waarom is dat eigenlijk? De minister heeft het telkens over energiebesparing en verduurzaming. Als we al zijn brieven lezen, is de conclusie dat het gewoon klimaatbeleid is. De mensen mogen niet voldoende gecompenseerd worden, want ze moeten geprikkeld worden om energie te besparen en te verduurzamen. Maar wie nu in de kou zit, kan helemaal geen energie besparen. Wie nu in armoede leeft, kan helemaal niet gaan verduurzamen. Daarom is mijn vraag aan de minister: waarom kapt u nu niet met dat klimaatbeleid? Ik roep hem op om het prijsplafond te verruimen, zodat mensen écht worden gecompenseerd.

Minister **Jetten**:

Wij hebben het prijsplafond aangepast op verzoek van de Kamer, waardoor nog meer huishoudens met hun verbruik onder het prijsplafond vallen. Voor een groot deel van de huishoudens geldt dat het grootste deel van het verbruik door dat prijsplafond wordt gemaximeerd op prijs. We zullen ook regelmatig de maandcontractprijzen van energiebedrijven publiceren om hen te dwingen om hun best te blijven doen om tegen zo laag mogelijke kosten energie aan Nederlandse huishoudens te leveren. De heer Kops vraagt om nu te stoppen met het klimaatbeleid, maar dat zou natuurlijk het allerdomste zijn om nu te doen, als we vaststellen dat we te lang verslaafd zijn geweest aan goedkope fossiele energie uit Rusland en te lang veel te weinig hebben gedaan aan energiebesparing. Daardoor worden we nu zo hard geraakt door deze energiecrisis. Het klimaatbeleid is er juist op gericht dat we onafhankelijker worden en beter weerbaar zijn tegen dit soort crisissen. Daar is het klimaatbeleid op gericht.

De heer **Kops** (PVV):

Dat klopt natuurlijk niet, want bijvoorbeeld door het sluiten van de kolencentrales zijn de gascentrales harder gaan draaien. Door het klimaatbeleid van deze minister zijn we dus alleen maar meer afhankelijk geworden van gas.

Ik heb nog een andere vraag. De minister zegt: huishoudens worden nu niet meer van energie afgesloten. Het probleem is dat huishoudens zichzelf feitelijk afsluiten van hun energie, uit angst voor enorme kosten. Dat kan natuurlijk niet, want energie is een basisbehoefte. Mensen moeten in een warm huis kunnen wonen. Wat zegt de minister tegen de mensen die nu bewust de kachel uitzetten? Zegt hij tegen hen: "Beste mensen, zet de kachel maar gewoon aan. Het is een basisbehoefte. U moet in een warm huis kunnen wonen en u wordt daar volledig voor gecompenseerd"? Zegt hij dat?

Minister Jetten:

Ik heb natuurlijk niet altijd zicht op de persoonlijke situatie van gezinnen en de afwegingen die zij maken. Het is natuurlijk heel pijnlijk als je de thermostaat niet meer aan durft te zetten omdat je bang bent voor de energiekosten die daarachter meekomen. Daarom is de invoering van het prijsplafond vanaf 1 januari zo belangrijk, ook voor deze gezinnen. Zij kunnen dan namelijk echt volgen hoeveel verbruik ze van maand tot maand hebben en of ze nog onder het prijsplafond zitten. Hierdoor hebben ze dus een voorspelbare prijs voor de energierekening, die ze aan het eind van de maand moeten betalen. Daarmee hoop ik dat we veel meer rust en zekerheid kunnen geven, ook aan deze gezinnen, dan met de compensatiepakketten die we dit jaar hebben gehad.

Mevrouw Sylvana Simons (BIJ1):

Ik maak me zorgen over de chronisch zieken in dit land. Gisteren kwam mij namelijk het verhaal ter ore van een dame die zei: ik moet kiezen tussen mijn zuurstofapparaat of de verwarming hoger zetten, terwijl ik reuma heb. Dat zijn natuurlijk verschrikkelijke keuzes. De minister zei net al dat hij niet bij mensen binnen kan kijken, maar ik weet dat hij dit soort schrijnende verhalen ook kent en dat hij die ook schrijnend vindt. Ik heb begrepen dat er allerlei compensaties zijn voor mensen die zich in zo'n situatie bevinden, maar veel van deze mensen zeggen: als ik naar de gemeente ga, krijg ik nul op het rekest. De gemeente weet eigenlijk niet zo goed wat ze kan doen en hoe ze aan deze verplichtingen kan voldoen.

De voorzitter:

Dank u wel.

Mevrouw Sylvana Simons (BIJ1):

Mijn vraag aan de minister is wat hij, al dan niet in samenwerking met zijn collega van SZW, kan doen om ervoor te zorgen dat de gemeenten goed geëquipeerd zijn om juist deze kwetsbare doelgroep goed te helpen.

Minister Jetten:

Dat is een belangrijk punt. In het begrotingsdebat van vorige week heb ik met onder anderen mevrouw Van der Plas gebrainstormd over de vraag hoe we ervoor kunnen zorgen dat gemeenten dit soort mensen zo veel mogelijk op dezelfde manier ondersteunen. Dat heb ik opgepakt samen met de collega's van SZW en VWS, met de minister voor Langdurige Zorg. Ook hier kun je de best practices van gemeenten delen, zodat mensen zo goed mogelijk met maatwerk worden geholpen. Ook via de zorgverzekeraars kunnen er vergoedingen worden aangepast. De minister voor Langdurige Zorg is met de verzekeraars in gesprek om juist in het komende jaar voor dit soort gevallen grotere tegemoetkomingen uit te keren.

Mevrouw Sylvana Simons (BIJ1):

Ik zou de minister willen vragen op welke termijn de consument, de patiënt in dit geval, daar iets van kan gaan merken.

Minister Jetten:

Het gaat gelukkig op een aantal plaatsen al wel goed. Daar is die hulp er zeker. Ik zal de vraag of de voortgang gerapporteerd kan worden aan de Kamer, overbrengen aan de minister voor Langdurige Zorg.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Ik wil hier nog even op verdergaan. De minister en ik hebben hier inderdaad een uitgebreide discussie over gehad. Ik hoor de minister weer iets zeggen over elektriciteit, maar het gaat bij heel veel mensen om gas. Mensen die reuma of spieraandoeningen hebben, moeten in een warm huis zitten en warm douchen. Zij kunnen dat bij de gemeente niet aantonen. Aan de zorgverzekeraar kun je laten zien dat je een nierdialyseapparaat hebt, maar als je warm moet douchen, dan wordt er gewoon gezegd: sorry, maar dan moet u maar iets kouder douchen. Ik heb vorige week al gezegd dat ik niet ga rusten voordat deze mensen worden geholpen en niet langer van het kastje naar de muur worden gestuurd en horen: zoek het maar uit bij de gemeente; we gaan heel even kijken welke gemeente wat doet. Wat gaan we nou echt concreet voor deze mensen doen? Want die staan echt letterlijk in de kou.

Minister Jetten:

Ook voor deze groep geldt natuurlijk dat het prijsplafond wel degelijk gaat helpen vanaf 1 januari, ook voor het gasverbruik. We hebben eerder met de Kamer uitgebreid van gedachten gewisseld over, met name, heel veel medische apparatuur die mensen thuis gebruiken en die veel stroom vragen, waardoor het volumeplafond voor elektriciteit niet afdoende is. Daarover lopen gesprekken met de zorgverzekeraars en de gemeentes, want er zijn ook bestaande regelingen waarmee mensen gecompenseerd kunnen worden voor de kosten die zij maken. Met alle respect, ik denk dat ik de afgelopen twee weken vier keer in deze zaal heb gestaan om onder andere hierover met mevrouw Van der Plas van gedachten te wisselen. Ook nu zeg ik weer tegen haar: dat pak ik elke keer op en dat bespreek ik dan ook met de collega's in het kabinet die hiermee bezig zijn met de verzekeraars en de gemeentes.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Het punt is dus dat er een groep mensen is die niet geholpen is met het prijsplafond. Dat zijn mensen die bijvoorbeeld een net iets te hoog inkomen hebben. We gaan er hier altijd gevoeglijk van uit dat iemand met een handicap in de bijstand zit of niet werkt. Er zijn heel veel mensen die werken. Ook nu hoor ik de minister weer over de apparatuur praten. Dat kan inderdaad via de zorgverzekeraars, maar het gaat om het gas, het gaat om het warm douchen en het gaat om het warme huis. Ik heb gezien — sorry, voorzitter, en dan sluit ik af — dat er volgende week een koudegolf komt met temperaturen rondom het vriespunt, meerdere dagen. Deze mensen staan nu voor de keuze: ga ik hem toch maar zachter zetten of ga ik gewoon echt helemaal door het dak met mijn ...

De voorzitter:

Dank u wel.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Nogmaals de vraag, en die heeft de minister min of meer beantwoord: ga hiermee aan de slag. Want ik vind dit echt gewoon niet kunnen.

Minister Jetten:

Het voordeel van zo'n generieke regeling als het prijsplafond is dat je inkomenssituatie niet uitmaakt. Dat prijsplafond vanaf 1 januari geldt ook voor dit soort voorbeelden. We proberen ook bij bijvoorbeeld de regeling voor de blokaansluitingen zo veel mogelijk van de groepen die nu nog tussen wal en schip dreigen te vallen, mee te nemen in die regelingen, zodat zo veel mogelijk huishoudens óf via het prijsplafond, óf via de blokaansluitingen geholpen zijn. Dan zullen er altijd nog individuele casussen of groepen zijn die nog steeds met een probleem zitten. Dat proberen we zo goed mogelijk te ondervangen óf via de regelingen vanuit de rijksoverheid, óf via de zorgverzekeraars of de gemeenten, maar omdat het zo'n unieke situatie is, kan ik niet garanderen dat we aankomend jaar alle problemen gaan oplossen. Maar we blijven ons best doen. Als u nieuwe voorbeelden heeft, dan vertrouw ik erop dat mevrouw Van der Plas of anderen die bij ons aandragen, zodat we kunnen kijken of we alsnog iets extra's kunnen doen.

De voorzitter:

Dan wil ik de minister voor Klimaat en Energie van harte danken voor zijn aanwezigheid hier, en de heer Wilders voor het stellen van de mondelinge vraag.